

התקשרות עם ספק וחובת מכרזים¹⁶

ניהול מערך היישוב מבוצע הן על ידי עובדים והן על ידי נותני שירותים שונים. כשם שנדרש לנהל את מערך העובדים¹⁷ יש לדאוג לניהול מערך הספקים בצורה מסודרת ושיטתית על מנת להבטיח עקביות ויחס שוויוני מולם. בהתבסס על החקיקה המחייבת לכל ישות, נדרש לגבש נוהל עבודה כתוב ומובנה ליישוב בנוגע להתקשרויות עם ספקים ונותני שירותים בליווי ואישור היועץ המשפטי על היישוב. התקשרות עם ספק צריכה לנבוע ממגמה לקידום מטרות הועד, המתוקצבות על ידו בסעיפים ייעודיים לתחום ההתקשרות.

להלן כמה דוגמאות לתנאי נושאים שמומלץ לבטא בנוהל:

- סוג הישות והחקיקה המחייבת והמהווה בסיס לנוהל (כגון - ועד מקומי המחויב לחוק המכרזים).
- סוגי ההתקשרות ודרגות סכומים לכל סוג.
- המסמכים הבסיסיים הנדרשים מספק השירות שנכנס למערכת (אישור ניכוי מס, פרטי ספק ועוד).
- תיק ספק - אופן תיעוד המסמכים בהתאם לחוק התיישנות ולשימור זיכרון ארגוני ויעילות. נגישות החומרים חשובה.
- רשימת ספקים - הפנייה לקובץ של טבלת ספקים קבועים הנותנים שירות תדיר ויש עמם הסכם מסגרת שעבר את שלבי הנוהל הנדרשים.
- רצוי להכין טופס הזמנת עבודה אחיד שיכיל מאפיינים הכרחיים להבנת אופי השירות המבוקש.
- ישנן תחומים בהם נדרשים אישורים חיצוניים (כגון איש מקצוע מטעם משרד הביטחון ברכישת מרכיבי בטחון).
- עקרונות בבחירת נותן שירות - הסדרה-חברה/עוסק, מקצועיות, אמינות, עמידה בלוחות זמנים, אי קיום ניגוד עניינים ועוד.
- התהליך הטכני המתבצע במשרד - שלבים סדורים מאיתור צורך בשירות, דרך שלבי ההתקשרות, סעיף תקצוב ועד לרישום בהנהלת חשבונות. יש להבהיר את המנגנון על שלביו השונים וליידע לגבי האחראים ליישומם תוך דגש על הפרדת רשויות סבירה.
- עבודות דחופות - הגדרת הליך מקוצר במקרים חריגים הכולל אישור מקבל החלטות מוסמך.

מהות המכרז

- המכרז הציבורי נועד ליישום מספר עקרונות יסודי ובכללם: עקרון השוויון¹⁸, שמירה על טוהר המידות, מניעת שחיתות ומשוא פנים והשאת התועלת הכלכלית.
- ועד מקומי, בהתאם לתקנון המועצה לא יתקשר בחוזה לביצוע עבודה או למכירה ורכישה של טובין, אלא על פי מכרז שוועדת המכרזים בדקה את ההצעות שהוגשו בעקבות פרסומו.
- "מכרזי הנחה" - אלו מכרזים המפרטים מה הם הטובין או העבודות הנדרשות, בצירוף כתבי כמויות ואומדן מחירים. על בסיס זאת מתבקשים הניגשים למכרז להציע הנחה כוללת או הנחה לפריטים בכתבי הכמויות.

¹⁶ אין במסמך זה כדי להחליף חוות דעת מעו"ד. יש להעזר ביועמ"ש של היישוב בנושא.

¹⁷ קבלת עובדים באגודות - על פי הרשם צריך להקפיד על פרסום המשרה, עריכת ראיונות מועמדים ובחירת האדם המתאים ביותר. כל זאת בכפוף לשיקול דעת וסבירות. לעומת זאת ועד מקומי כפוף לכלל דרישות משרד הפנים המפורסמות מעת לעת.

¹⁸ נחשב המרכזי בעת התנגשות בין שיקולים.

- בוועד מקומי, בכל מספר תושבים, חברי הוועד המקומי יהיו את ועדת מכרזים ('ועדת בחינה'). אין צורך בנציג משרד הפנים.
- בכללי המכרזים נקבע כי ועדת המכרזים (בוועד מקומי - חברי הוועד, כאמור לעיל) תנהל רשימה שתהיה פתוחה לעיון הציבור, הן של ספקים והן של קבלנים הרשאים להשתתף במכרז, הנקראת ספר ספקים. הספר יפורסם לעיון הציבור כדי למלא את עקרון הפומביות והשקיפות.
- יש לקבוע אמות מידה על פיק תפסה ועדת המכרזים לספקים ולקבלנים באופן שיאפשר שוויון הזדמנויות אמיתי.

אומדן

- בכללי המכרזים נקבע שלפני תום המועד להגשת ההצעות, יושבראש ועדת המכרזים, או מי שהוסמך לכך, יפקיד בתיבת המכרזים אומדן מפורט של ההוצאות או ההכנסות הכרוכות בהתקשרות.
- קיימת חשיבות בגיבוש אומדן אמין שישקף את עלות העבודה הצפויה. לדבר חשיבות רבה הן בשל התכנון התקציבי של הוועד את עלות העבודה המבוקשת והן בשל הצורך לשקף באופן מדויק את אופייה של העבודה לפני המציעים הפוטנציאליים.
- מומלץ שחברי הוועד יערכו בקרה אחת בשנה על ההפרש בין האומדנים לבין הביצועים בפועל כדי לאפיין מגמה שניתן להשפיע על שינויה.

ביצוע פרויקטים נפרדים על ידי אותו ספק אינו פוטר מחובת מכרז. התקרה בחוק משמעותה לסך כל התקשרות מול ספק, למעט אם קיים נימוק חוקי לפטור ממכרז ואישור ועדת מכרזים לפטור. בחירה בנותן שירות בכפוף להצעות מחיר או מכרז (תלוי בגובה הקף ההתקשרות) צריכה להיות מנומקת ורציונאלית.

ההיקף הכספי של העסקה משליך לסוג ההתקשרות הנדרשת.

הסכומים המעודכנים לעת הזו לוועדים מקומיים המקבילים למועצות מקומיות קטנות (עד 20,000 תושבים), ונכונים לתאריך 15/10/2017 על פי עדכון משרד הפנים המתעדכן מעת לעת ומפורסם בקישור: <http://www.moin.gov.il/LOCALGOVERNMENT/local%20authority/Financialmanagement/Pages/%D7%94%D7%AA%D7%A7%D7%A9%D7%A8%D7%95%D7%99%D7%95%D7%AA-%D7%95%D7%9E%D7%A7%D7%A8%D7%A7%D7%A2%D7%99%D7%9F.aspx#>

< 348,000 ₪ ומעלה - מכרז פומבי.

< 174,000 - 348,000 ₪ - נדרשת פניה לשישה ספקים מספק הספקים.

החלטת ועדת מכרזים בכפוף לקריטריונים שונים - פטור/מכרז זוטא/סגור/

פומבי.

< 69,600 - 174,000 ₪ - קבלת הצעת מחיר מארבעה ספקים מספר הספקים.

< עד 69,600 ₪ - פטור ממכרז. קבלת הצעת מחיר משני ספקים לפחות.

מומלץ לגבש נוהל פנימי המבוסס על החוק ומוסיף מדרגות ביניים וכן התייחסות לביצוע עבודות בהן נדרש ידע ייחודי, בכפוף להיוועצות ביועץ המשפטי והוועד.

חשוב לעקוב אחרי תאריכי סיום תוקף של חוזי התקשרות ולבדוק מחדש את חיוניות ואיכות ההסכם לפני הארכתו.

אגודות שיתופיות פטורות מחוק חובת מכרזים אולם עמדת רשם האגודות השיתופיות, שכאשר מדובר בהיקף התקשרות העולה על 100,000 ₪, ראוי להתנהל בדומה למחויב בחוק חובת המכרזים.

יודגש כי ההתייחסות הנ"ל הינה תמציתית וכוללת ויש לפעול בנושא זה בכפוף ליעוץ משפטי של הוועד המקומי.